

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR
CIVILISZTIKAI INTÉZET

OPUSCULA IUVENUM EXCELLENTISSIMA

Pásztor Réka

*A választottbíráskodás, mint a
konfliktuskezelés alternatívája*

2017/4.

Pásztor Réka¹

A választottbíráskodás, mint a konfliktuskezelés alternatívája

BEVEZETÉS

A konfliktusok mindennapi életünk velejárói, mindig is jelen voltak az emberi közösségek körében. Az élet akármelyik színterén kialakulhatnak, ahol két ember kapcsolatba kerül egymással. Ilyen módon a kiiktatásukat nem is lehetne végrehajtani, ennek következtében nem is a megszüntetésüket kellene célul tűzni, hanem a megfelelő módon történő kezelésüket. Ugyanis, ha egy konfliktus helyesen van kezelve, akkor segíti a feleket abban, hogy ne csak az aktuális problémájukat oldják meg, hanem a kapcsolatukat is rendezzék, ezzel megelőzve az újabb viták kialakulását. Az alternatív konfliktuskezelési módszerek egyik előnye, hogy a konfliktusok megfelelő módon való kezelésére nagy hangsúlyt fektetnek. Annak ellenére, hogy a hagyományos bíróságokon történő pereskedés még mindig a legelterjedtebb módja egy jogvita eldöntésének, manapság megfigyelhető az a tendencia, hogy az alternatív módszerek is egyre nagyobb tért hódítanak. Egyre többen ismerik fel ugyanis a bennük rejlő előnyöket, mégpedig a korábban is említett jövőorientáltságot, azt, hogy a problémájuk kezelését közelebb viszik az érintett felekhez, a döntésbe bevonják őket, továbbá a gyorsaság vagy szakértelem. Mindezek mellett az állami bíróságok leterheltsége is hozzájárult ahhoz, hogy olyan módszerek alkalmazását támogassák, amelyek segítik az állami bíróságokat a kisebb ügyteher eléréséhez és ez által a hatékonyabb működéshez. Az alternatív eljárások között is az egyik legismertebb a választottbíráskodás. A választottbíráskodás elterjedése a belföldi és nemzetközi kapcsolatok dinamikus fejlődéséhez, a kereskedelem terjeszkedéséhez illetve a piacgazdaság fellendüléséhez vezethetőek vissza, amelyek következtében egyre több olyan konfliktus alakul ki, amelynek a rendezésére a választottbíráskodást választják. Következésképpen a diplomamunkámban bemutatásra kerülő témát az aktualitása miatt választottam, hiszen a konfliktusok önmagukban is mindennapi életünk részei, amelyeknek alternatív módon történő kezelése az utóbbi időkben egyre elterjedtebb.

Diplomamunkám célja, hogy általános betekintést nyújtson a választottbíráskodás eljárásaiba, különös tekintettel a választottbíráskodás jogszabályi fejlődésére valamint a

---

¹ II. éves közigazgatás-szervező MA szakos hallgató, konzulens: Dr. Auer Ádám

választottbíráskodás és a hagyományos bíráskodás közötti viszonyra. Diplomamunkámmal választ szeretnék kapni olyan kérdésekre, mint hogy hogyan lehetne a választottbíráskodás alkalmazási körét bővíteni valamint, milyen módon lehetne az eljárás elterjesztését segíteni. Ennek következtében diplomamunkámat egy általános bemutatással kezdem, amely során kitérek a választottbíráskodás típusaira, legfontosabb jellemzőire. Fontosnak tartom a választottbíráskodás jogszabályi hátterét bemutatni, mind a hazai jogszabályokon, mind a nemzetközi egyezményeken keresztül. A választottbíráskodás alkalmazhatóságának lehetősége számos változtatáson esett át az eljárás kialakulása óta, így a következő részben ennek a bemutatása következik, különösen a jelenleg is hatályos 1994. évi LXXI. törvény szabályainak részletezésével. A következő fejezetben bemutatom, hogy az állami bíróságoknak mely esetekben van lehetőségük hatást gyakorolni a választottbírási eljárásokra. Végezetül pedig a választottbírási eljárást vetem össze egyéb alternatív eljárásokkal, mint a közvetítői eljárás vagy a felek közvetlen tárgyalása, illetve a hagyományos bíróságok eljárásával.

1. A VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁS ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE

A választottbíráskodás kétségtelenül ez egyik legelterjedtebb alternatív vitarendezési módszer, egy olyan törvényi keretekkel meghatározott eljárás, amely a felek által kölcsönösen elfogadott szabályok szerint, egy kívülálló harmadik fél vagy szervezet jogerős döntésével zárul.² Más meghatározás szerint a választottbíráskodás egy olyan eljárás, amely során a felek közös döntés alapján a választottbírókra ruházzák a polgári jogvitájuk eldöntését az állami bíróságok helyett.³ Tehát a választottbírók magánbírók, mivel nem részei az állami bíróságok szervezetrendszerének, ilyen módon az állam a döntési folyamatra nem gyakorol hatást, legfeljebb a már meghozott döntés kikényszerítésében segédkezik. Az állam végrehajtásbeli szerepéért cserébe feltételeket szab meg, amelyeket az eljárás során be kell tartani, ilyen például az egyenlő bánásmód elve illetve a kétoldalú meghallgatás elve. A választottbírók magánbírói jellegét azért is fontos hangsúlyozni, mivel azok a szabályok, amelyek vonatkoznak az állami bíróságokra a választottbírókat nem kötik.⁴ Azonban vannak olyan esetek, amelyek során az állami bíróságok a választottbírói eljárások során beleszólhatnak az eljárásba például, ha a felek nem tudnak megegyezni a választottbíró személyében.⁵ A választottbíráskodás legfőbb jellemzőjeként említhető meg, hogy az eljáró bírók az adott terület szakértői, tehát jogi tudásukon kívül rendelkezniük kell azzal a szakmának az ismereteivel is, amelyen belül felkérték őket a jogvita eldöntésére. A választottbírói tárgyalások zártkörűek, tekintettel a felek üzleti érdekek megvédésével. A tárgyalások csak a felek beleegyezésével lehetnek nyilvánosak, illetve csak azok a személyek vehetnek részt rajtuk, akiknek a jelenlétét jóváhagyják. A választottbírói döntések végrehajthatósága is sajátos, ugyanis a meghozott határozat kötelezően végrehajtható, amennyiben erre nem kerül sor az állami bíróságok segítik a határozat érvényesülését.⁶

---

² Kiss Daisy: Per vagy nem per?, Budapest, HVG-ORAC, 2008. 207.

³ Horváth Éva –Kálmán György: Nemzetköz eljárások joga - A kereskedelmi választottbíráskodás, Osiris Kiadó, Budapest, 1999. 44.

⁴ Bauer Miklós: Választottbíráskodás és mediáció, Jogtudományi közlöny, 2005/12. 489-502.

⁵ Hajdú Gergely: Konfliktusok feloldásának egy másik útja: a választottbíráskodás, [Valóság](#), 2014/6. 87-96.

⁶ Horváth Éva: Nemzetközi választottbíráskodás, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2010. 32.

1.1. A választottbírók fajtái

Elterjedt megkülönböztetés a választottbírói fajták vonatkozásában, amely során azt vizsgálják, hogy az eljárás milyen szervezeti keret között zajlott le. Ilyen módon megállapítható, hogy a választottbíróknak két fajtája van, az állandó és az eseti választottbíró.⁷

1.1.1. Az állandó választottbírók

A választottbírókról szóló törvény nem határozza meg sem az állandó sem az eseti választottbírók definícióját. Helyette csak annyit ír elő, hogy állandó választottbírókat csak gazdasági kamarák hozhatnak létre, mert ezek tudják megteremteni a választottbírók fenntartásához szükséges feltételeket.⁸ Általánosan elfogadott meghatározás szerint az állandó választottbírók azok a választottbírók, amelyeknek állandó szervezetük, intézményük, székhelyük, szabályzatuk és választottbírói listájuk van. Az állandó választottbírók eljárását meghatározza a székhelyük szerinti ország törvényi szabályozása, illetve a saját eljárási szabályzatuk.⁹

1.1.1.1. *Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíró*

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíró 1994-ben jött létre a Magyar Gazdasági Kamara mellett szervezett állandó választottbíró jogutódjaként. A választottbíró általános hatáskörrel rendelkezik, vagyis minden olyan választottbírói eljárást lefolytathat, amely a törvény által meg van engedve.¹⁰ Az 1994. évi választottbírókról szóló törvény kimondja, hogy főszabály szerint nemzetközi ügyekben egyedül a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíró

---

⁷ Barinkai Zsuzsanna – Bártfai Judit – Dósa Ágnes – Gulyás Kálmán – Herczog Mária – Horváth Éva – Kutacs Mária – Lovas Zsuzsanna: A mediáció. A közvetítői tevékenység. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2003. 20.

⁸ Hajdú Gergely: i.m. Jogelméleti szemle, 2014/3.

⁹ Horváth Éva: i.m. 37.

¹⁰ Hajdú Gergely: i.m. Jogelméleti szemle, 2014/ 3. 238-262.

jogosult eljárni, amennyiben a törvény máshogy nem rendelkezik.¹¹ A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő választottbíróság, mint a legtöbb választottbíróság gyorsabb idő alatt hozza meg a döntését, mint a rendes bíróságok, azonban 2008-tól lehetőség van gyorsított eljárást kezdeményezni az állandó választottbíróságnál, amely azt jelenti, hogy ha a felek kinyilvánítják, hogy erre igényük lenne, a választottbíró az írásbeli indítványok alapján hozza meg a döntését 8 napon belül. A felek kérésére illetve a bíródöntése alapján ebben az eljárásban is lehet szóbeli meghallgatást tartani.¹² A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróság ügyfélforgalma 2007-2012-ig évi 250 körül mozgott, de 2011-ben több mint 300 ügyben hoztak döntést. Ugyanakkor 2013-tól az a tendencia figyelhető meg, hogy az ügyfélforgalom egyre csökken, ugyanis 2013-2016-ig évenként a 200 ügyszámot sem éri el a választottbíróság ügyfélforgalma.¹³

1.1.1.2. Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság

A korábbi Budapesti Értéktőzsde és Budapesti Árutőzsde Állandó Választottbíróságát a 2001-es törvényi szabályozás megszüntette és helyette létrehozta a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróságot. Ennek következtében a korábban egy elnökség által vezetett egyebekben elkülönített választottbíróság helyett létrejött egy egységes állandó választottbíróság. A választottbíróság hatásköre kiterjed a tőke, pénz, hitelpiaci és befektetési jogviták rendezésére.¹⁴ Eljárása során a választottbíróság a saját szabályzatában meghatározottak szerint jár el.¹⁵ A Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság hasonlóan a korábban említetthez általános hatáskörrel rendelkezik.¹⁶

---

¹¹ Boronkay Miklós – Wellmann György: A választottbíráskodás helyzete Magyarországon, Európa jog 2015/15. 7-21.

¹² Szekeres Diána: Általános bevezetés a választottbíráskodás világába, betekintés a gazdasági mediáció alkalmazásába a lehetőségek és a szabályozás tükrében

http://www.vmtt.org.rs/mtn2011/277_315_Szekeres_A.pdf (letöltés ideje: 2017.02.11.)

¹³ <http://www.mkik.hu/hu/magyar-kereskedelmi-es-iparkamara/hasznos-informaciok-8720> (letöltés ideje: 2017.02.15.)

¹⁴ Kecskés – Lukás: i.m. 175.

¹⁵ Okányi Zsolt: Választottbíráskodás Magyarországon belföldi és nemzetközi ügyekben: szabályok és elemzések, Budapest, Alapszín kiadó, 2009. 105.

¹⁶ Hajdú Gergely: i.m. Jogelméleti szemle, 2014.

1.1.1.3. Magyar Agrárkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróság

A Magyar Agrárkamara 1997-ben hozta létre saját állandó választottbíróságát, amelyet az agráron belül felmerülő jogviták megoldására alakították. Az Agrárkamara mellett működő Állandó Választottbíróság egyik különlegessége, hogy a jogviták eldöntésére igen szűk határidőt szabnak maguknak, vagyis 6 hónapon belül kötelezik magukat a végső eredmény kihirdetésére. E mellett, ha a felek kölcsönösen úgy gondolják, akkor lehetőségük van gyorsított eljárás kéri, ami azt jelenti, hogy a választottbíróságnak összesen 60 napja van az ügy lezárására.¹⁷

1.1.1.4. Sport Állandó Választottbíróság

A 2000. évi törvény volt az, amelyik megalapította a Nemzeti Sportszövetségen – 2012-től a Magyar Olimpiai Bizottságon – belül működő Sport Állandó Választottbíróságot, amelynek működési szabályairól csak a 4 évvel későbbi sporttörvény rendelkezett. A törvény értelmében választottbírósághoz lehet fordulni, ha konfliktus alakul ki az adott sportszövetség és tagjai, vagy a tagok között, továbbá sportolók, sportszakemberek és sportszervezetek között. A Sport Állandó Választottbíróság is rövid határidőkkel dolgozik, ugyanis általában 45 napon belül kötelesek ítéletet hozni az egyes ügyekben.¹⁸

1.1.1.5. Hírközlési Állandó Választottbíróság

2004-ben hozták létre az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők közötti érdekellentétek eldöntése érdekében a Hírközlési Állandó Választottbíróságot. Az állandó választottbíróság jogosult kizárólagosan eljárni azokban az ügyekben, amelyekben a szolgáltató jogát vagy jogos érdekét sértik.¹⁹

1.1.1.6. Energetikai Állandó Választottbíróság

---

¹⁷ Kecskés – Lukás: i.m. 179.

¹⁸ Kecskés – Lukás: i.m. 180.

¹⁹ Kecskés – Lukás: i.m. 181.

2008-ban az Energetikai Hivatal hozta létre a választottbírószágot, amely a villamos energiáról illetve a földgázellátásról szóló törvények hatálya alá tartozó tevékenységek kapcsán kialakult jogvitákat célzott eldönteni²⁰ 2015-ben jogszabályi változás következtében az Energetikai Állandó Választottbírószágot is eljárhat nemzetközi ügyekben.²¹

1.1.2. Eseti választottbírószágotok

Az eseti választottbírószágotok egy adott jogvita eldöntésére alakulnak, a jogvita lezárásával a választottbírószágot is megszűnik. Az ad hoc választottbírószágotok eljárását tekintettel arra, hogy a székhelye szerinti államok szabályai általában nem túl részletesen szabályozzák valamint eljárási szabályzata sincs, ezért főleg a felek megállapodása határozza meg. Azokban az esetekben, amelyek nincsenek sem törvény sem a megállapodás által szabályozva, a választottbírószágot szabadon járhat el.²² Azonban így könnyen rendszertelenné válhat az eseti választottbírószágot, ha a különböző bírók szabadon befolyásolhatják az eljárást. Ebből kifolyólag célszerű a feleknek az eljárásról is előre megállapodniuk, ezáltal többé-kevésbé létrehozva a saját eljárási szabályzatukat.²³

Az utóbbi évtizedekben felbukkantak olyan választottbírószágotok, amelyek esetinek vallják magukat, azonban állandó választottbírószágoti jelleggel működnek. Ez azonban kedvezőtlen az állandó választottbírószágotok számára, hiszen ezek miatt nagyszámú ügytől esnek el. Az egyik eseti választottbírószágot, amely kvázi állandó jelleggel működik a Budapesti Ügyvédi Kamara által támogatott választottbírószágot. A Kamara mellett működő választottbírószágot 1994-ben alapították, azzal a magyarázattal, hogy az állandó, intézményesült választottbírószágotoknak nincs megfelelő kapacitásuk ahhoz, hogy a jogvitájukban állandó választottbírószágotok döntsenek. Mintaszabályzatukban megtalálható, hogy mely esetekben lehet hozzájuk fordulni, vagyis ha a felek egyike gazdasági tevékenységet folytat, az eljárás tárgyáról szabadon rendelkezhetnek, valamint alávetik magukat az említett választottbírószágot döntésének.

---

²⁰ Kecskés – Lukás: i.m. 182.

²¹ <http://www.eavb.hu/> (letöltés ideje: 2017.02.15.)

²² Horváth Éva: i.m. 38.

²³ Horváth – Kálmán: i.m. 63.

Hasonlóan az állandó választottbíróságohoz az eseti határozatai is egyenértékűek a rendes bírósági döntésekkel.²⁴

2. NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEK

2.1. Genfi Jegyzőkönyv és Genfi Egyezmény

A világkereskedelem elterjedésével a nemzetközi választottbíróságok eljárásait is egyre gyakrabban vették igénybe. Ennek következtében szükségessé vált a választottbírósági eljárás nemzetközi szinten történő szabályozása. Az első világháború után létrehozott Népszövetség, majd a második világháború után az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt születtek meg azok a szerződések, iránymutatások, irányelvek, amelyek a választottbíráskodás eredményes működéséhez hozzájárultak. Az 1923-ban született Genfi Jegyzőkönyv kezdeményezésében és kidolgozásában is nagy szerepet játszott a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara. A Jegyzőkönyvszabályozta a választottbírósági kikötések kikényszeríthetőségét és elismerhetőségét, továbbá kimondta, hogy az államok bíróságai nem járhatnak el azokban az ügyekben, amelyekben korábban már választottbírósági döntés született.²⁵ A Genfi Jegyzőkönyv kiegészítésére jött létre 1927-ben a Genfi Egyezmény, amely szintén a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara kezdeményezésére készítették el. Az Egyezmény tartalmaz szabályokat mind az állandó mind az eseti választottbíróságok eljárásaira vonatkozóan.²⁶ A Genfi Egyezmény úgy határozott, hogy az államok kötelesek a választottbírósági döntéseket kölcsönösen elismerni és saját belső joguk szerint végrehajtani, azonban csak abban az esetben, ha az ítéletet olyan felek vonatkozásában hozták, amelyek olyan állam joghatósága alá tartoznak, amik aláírták az egyezményt. Ugyanakkor az egyezmény azokat az eseteket is determinálja, amikor az államoknak nem lehet a választottbírósági ítéleteket végrehajtani. A Genfi Jegyzőkönyv majd az Egyezmény is iránymutatást adott az államoknak arra vonatkozóan, hogy hogyan tudják a választottbíróságok ítéleteit a saját ítéleteikkel egyenértékűként kezelni. A két dokumentumnak fontos szerepe volt a választottbíróságokat érintő jogegységesítés előmozdításában, azonban nem tudtak maradéktalanul eleget tenni

---

²⁴<http://www.bpbar.hu/per-nelkul/ugyvedek-mint-valasztott-birak/> (letöltés ideje: 2017.02.13.)

²⁵ Kecskés – Lukás: i.m. 72.

²⁶ Horváth Éva: i.m. 134.

rendeltetésüknek. A külső államokra vonatkozó szabályok nehezítették meg a jegyzőkönyv és egyezmény céljai elérésében, ugyanis a szerződő államokon kívüli választottbírói döntések nem voltak kötelezően végrehajtandóak az országokban. Komoly nehézségeket okozott az is, hogy a Genfi Jegyzőkönyvet és Egyezményt csak viszonylag kevés ország írta alá. Míg a jegyzőkönyvet negyven az egyezményt harmincnégy állam ratifikálta, azonban több jelentős ország, többek között az Amerikai Egyesült Államok sem írta alá őket.²⁷ Azonban Genfi Jegyzőkönyv és Egyezmény voltak az első olyan dokumentumok, amelyek a választottbíráskodás jogharmonizációját tűzték ki célul, illetve újíto szerepe abban mutatkozott meg, hogy az aláíró államoknak kötelezővé tette, hogy a nemzetközi választottbírói ítéleteket a nemzeti szintűekkel egyenlően kezeljék.²⁸

2.2. A New Yorki Egyezmény

A New Yorki Egyezményt 1958-ban fogadta el az Egyesült Nemzetek Szövetsége, amelyet az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa és a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara dogozott ki. Az Egyezményt összesen 145 ország írta alá, többek között Magyarország is. A New Yorki Egyezmény a nemzetközi egyezményeket tekintve kiemelkedő jelentőséggel bír, amely már az aláíró országok számában is megmutatkozik.²⁹ Az Egyezmény meghatározza a választottbíróshoz való jogot, vagyis az államok elismerik az olyan megállapodásokat, amelyekben a felek vállalják a választottbírói utat, és vállalják, hogy a rendes bíróságaik választottbíróshra utalják azokat az ügyeket, amelyekben korábban megállapodás született.³⁰ Az egyezmény széleskörűen szabályozta a külföldi választottbírói döntések végrehajtását és elismerését, azaz az exequatur eljárást. Az eljárást abban az országban kell kezdeményezni, amelyben a végrehajtás meg fog valósulni. Az a fél, akivel szemben érvényesíteni szeretnék az exequatur eljárást, bizonyos esetekben kérelmezheti az eljárás megtagadását a hatóságoknál. Ilyenkor ennek a félnek kell bizonyítania az Egyezményben felsorolt okok fennállását. Az

---

²⁷ Kecskés – Lukás: i.m. 72.

²⁸ Kecskés László – Kovács Kolos: A választottbíróshkodás XX. századi fejlődése a nemzetközi egyezmények és dokumentumok tükrében Európai jog, 2011/3. 21-36.

²⁹ Raffai Katalin: A közrend fogalma a nemzetközi és a belföldi kereskedelmi választottbíráshkodásban, Budapest, Pázmány Press, 2014. 22.

³⁰ Okányi Zsolt: i.m 58.

eljárást hivatalból is meg lehet tagadni, amennyiben a hatóság úgy véli, hogy az adott vitával nem lehetett volna választottbírósághoz fordulni, illetve ha a döntés az adott állam közrendjébe ütközik. Továbbá lehetőség van még a megtagadásra abban az esetben, ha az adott ország fenntartásokkal ratifikálta az egyezményt, tehát csak akkor hajtják végre az eljárást, ha az egy másik szerződő országban hozták, vagy kereskedelmi ügyben hozták meg. A másik eljárás, amelyet a New Yorki Egyezmény szabályoz, a hagyományos bíróságok által az ügy választottbírósági útra történő utalása. Amennyiben a felek olyan ügyben fordulnak rendes bírósághoz, amely vonatkozásában korábban vállalták, hogy jogvitájukat választottbíróság előtt rendezik, és a felek egyike kéri, hogy az ügyüket választottbírói úton rendezzék, a hagyományos bíróságoknak kötelező a feleket választottbíróság elé utalni. A New Yorki egyezmény hatályát tekintve sokkal szélesebb körben engedi az alkalmazhatóságát, mint a Genfi Egyezmény. Míg a New Yorkit abban az esetben lehet használni, ha a választottbírósági döntést nem abban az államban hozták meg, amelyikben végre szeretnék hajtani, addig a korábbi Egyezményt csak azokban az esetekben lehet alkalmazni, ha az ítéletet olyan országban hozták, amely aláírta az egyezményt és a felek is egy szerződő ország joghatósága alá tartoznak.³¹ Az államoknak lehetőségük volt arra, hogy a New Yorki Egyezményt kikötésekkel írják alá. Az egyik ilyen feltétel a reciprocitási klauzula, amely megengedi az államoknak, hogy csak abban az esetben vonatkoznak rájuk az Egyezmény szabályai, ha a választottbírósági ítélet egy másik szerződő államban született. A másik kikötés a kereskedelmi fenntartás, amely azt jelenti, hogy az államra csak akkor vonatkoznak a kötelezettségek, ha a választottbírói ítéletet kereskedelmi ügyben hozták. Magyarország is ezekkel a feltételekkel csatlakozott a New Yorki Egyezményhez.³² A New Yorki Egyezmény eredetileg azzal a céllal jött létre, hogy ösztönözze a nemzeti bíróságokat a külföldi választottbírósági ítéletek, illetve érvényességük elmerésére, amelyet sikerült is elérnie.³³

2.3. A Washingtoni Egyezmény

A Washingtoni Egyezményt a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank Ügyvezető Igazgatósága dolgozta ki, és 1965-ben írták alá. Az Egyezményt eddig összesen 157 állam írta

---

³¹ Kecskés – Lukás: i.m. 85.

³² Horváth – Kálmán: i.m. 132.

³³ Raffai Katalin: i.m. 22.

alá, köztük Magyarország is, amely az 1987. évi 27. törvényerejű rendelettel kihirdette. A Washingtoni Egyezmény létrehozásának háttérében az egyre kiterjedtebb, mélyebb gazdasági kapcsolatok, illetve az ezekkel kapcsolatos jogviták álltak. A konfliktusok gyakori jellemzője volt, hogy míg az egyik fél egy ország volt, addig a másik fél egy más ország gazdasági társasága, vagy magánszemélye. Az erőviszonyok elcsúszása miatt vált szükségessé egy olyan eljárás, amely pártatlanságot és semlegességet biztosít a résztvevők számára. Az Egyezmény eltér elődjeitől abban, hogy nem csak eljárás jogi kérdéseket szabályoz, hanem rendelkezik egy központi szerv az ICSID felállításáról. A szerv célja, hogy a beruházásokkal kapcsolatos viták megoldása érdekében a választottbíráskodás és békéltetés alkalmazására esélyt adjon.³⁴ A békéltetést az Egyezményt aláíró állam illetve annak polgára, jogi személye kérheti a szervezet főtitkáránál, aki a kérelem benyújtásáról tájékoztatja a másik felet. Abban az esetben, ha a kérelem tartalmi szempontokból is megfelelő és az ICSID-nek a joghatósága fennáll, a főtitkár tájékoztatja a feleket arról, hogy nyilvántartásba vették a kérelmet illetve felszólítja a feleket arra, hogy válasszák ki vitájuk rendezéséhez a békéltető bizottságot. A bizottság feladata, hogy egy olyan megállapodás szülessen a felek között, amely mind a két fél részéről elfogadott. A másik eljárás, amelyről az Egyezmény rendelkezik az a választottbíráskodás. Az Egyezmény tartalmazza, az eljárás lefolytatásához a megadott hozzájárulást nem lehet egyoldalúan törölni továbbá, a választottbírói döntés ellen nem lehet jogorvoslati joggal élni. A választottbírói eljárás kezdeményezése a békéltető eljáráshoz hasonlóan kezdődik, amely után a felek kiválasztják a választottbírókat vagy felállítják a választottbírói testületet, amelyik az ügyben döntést fog hozni. Az ítélet meghozatala a felek által meghatározott jogszabályokon alapul.³⁵ A meghozott ítélet kötelező a felekre nézve, jogorvoslatnak fellebbezésnek nincs helye. Felülvizsgálati kérelemmel lehet fordulni a főtitkárhoz abban az esetben, ha olyan tény, információ kerül elő, amely az ítélet meghozatalakor még nem volt ismeretes, de jelentősége a döntést befolyásolná.³⁶ A meghozott ítélete, minden állam köteles elismerni és úgy végrehajtani, mintha hazai bírói testülete hozta volna meg. A Washingtoni Egyezmény tehát egy olyan nemzetközi alternatív vitarendezési módot állapít meg, amelyet az országok és más

---

³⁴ Horváth – Kálmán: i.m. 133.

³⁵ Kecskés – Lukás: i.m. 83.

³⁶ 1987. évi 27. törvényerejű rendelet az Államok és más államok természetes és jogi személyei közötti beruházási viták rendezéséről szóló, Washingtonban, 1965. március 18-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 34. cikk (2) bek.

országok állampolgárai között kialakult beruházási tárgyú nézeteltérések feloldására hoztak létre, azonban a szabályzata mindegyik államtól független.³⁷

Összességében az összes egyezményről elmondható, hogy azzal a céllal jöttek létre, hogy a választottbíráskodásról szóló szabályokat egységesítse és segítse a hatékony választottbíróági rendszer kialakítását. Véleményem szerint az egyezmények kisebb nagyobb sikerrel, de el tudták érni a kitűzött célt.

2.4. Jogegységesítés az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottság keretében

Az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságának³⁸ kiemelkedő szerepe van az ENSZ-en belül a kereskedelmi ügyek kapcsán, mivel ezen a területen a leglényegesebb jogi testület, ugyanis az lett a feladata, hogy a kereskedelmi jogra vonatkozó nemzeti szabályozást összehangolja, a nemzetközi szabályozást pedig modernizálja. Mindezek eléréséhez a Bizottság különböző modelltörvényeket, egyezményeket, szabályokat hoz, amelyek magukban foglalnak útmutatókat és ajánlásokat, a bírósági joggyakorlattal, az ítéletek kihirdetésével kapcsolatos információkat, technikai segítségnyújtást, területi és nemzeti szintű szemináriumokat az egységes kereskedelmi törvényhozás érdekében.³⁹ A Bizottság a választottbíráskodás kapcsán eddig létrehozott egy Mintaszabályzatot, egy Egyeztetési Szabályzatot, illetve a Választottbíróági Mintatörvényt.

A Mintaszabályzat, amelyet 1976-ban fogadtak el, az állandó választottbíróóságok eljárási szabályzatának kialakítása során nyújt segítséget, sikerességét alátámasztja, hogy több nemzetközi választottbíróóság vette alapul a szabályzatban foglaltakat eljárási szabályzatuk kialakításakor, vagy ez alapján módosították a már meglévő eljárási szabályzatukat, mint ahogy tette azt Magyarország is.⁴⁰ Az állandó választottbíróóságokon kívül az ad hoc választottbíróóságok is alapul vehetik szabályaik kialakítása közben.⁴¹ A Mintaszabályzat továbbá segítséget nyújt a feleknek abban, hogy az eljárás feltételeinek meghatározása során

---

³⁷ Kecskés – Kovács: i.m.

³⁸ UNCITRAL – United Nations Commission on International Trade Law

³⁹ <http://www.uncitral.org/> (letöltés ideje: 2017.04.14. 17.30)

⁴⁰ A választottbíróóság hatvan éve: a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíróóság fennállásának 60. évfordulója alkalmából 2009. november 19-20-án megtartott konferencia előadásai, Budapest, MKIK, 2010. 33.

⁴¹ Horváth – Kálmán: i.m. 66.

csupán a mintaszabályzatban foglaltakat kell beemelniük a választottbírói megállapodásukba és nem kell maguktól megállapodást létrehozniuk.⁴² A Mintaszabályzat kialakításakor figyelembe vették, hogy annak rendelkezéseit minden állam jogrendszerébe be lehessen illeszteni, következésképpen a Nyugat-Európai, a Kelt-Európai, az angolszász jogrendszerű, a kontinentális jogrendszerű, a fejlődő és a fejlett országok is alkalmazni tudták.⁴³

Az UNCITRAL 1985-ben hozta létre a Választottbírói Mintatörvényét, amelynek célja az volt, hogy irányt mutasson és összehangolja a különböző államok választottbírói gyakorlatát. A Mintatörvény rendelkezési nem kötelező erejűek, azonban számos ország adaptálta azokat a saját jogrendszerébe.⁴⁴ Azonban az adaptálásra vonatkozóan a Mintatörvény nem tartalmaz utasításokat, minden ország maga dönti el, hogy hogyan és milyen mértékben kívánja a szabályait alkalmazni, amely abból következik, hogy a Mintatörvény nem rendelkezik kötelező erővel, mert nem nemzetközi egyezmény. Az államok különböző mértékben vették figyelembe a Mintatörvény szabályait és illesztették be jogrendszerükbe. Az államok között akadtak olyanok, amelyek szó-szerint illesztették be, például Kalifornia, vagy az Orosz Föderáció, ezzel szemben voltak olyanok is, amelyek nem az egészet, hanem csak a számukra legfontosabb rendelkezéseket vették át, többek között Nagy-Britannia. Magyarország sajátos módon, a Mintatörvény alapján létrehozott egy olyan törvényt, amely a nemzetközi és a nemzeti szabályokat egységesen tartalmazza, míg más országok, többek között Ausztria, a nemzetközi kereskedelmi bírászkodásra vonatkozó szabályként emelték be és a nemzeti választottbíráskodásra vonatkozó szabályokról a Polgári perrendtartásukban rendelkeznek. A Mintatörvény 2006-ban módosításon esett át, melynek következtében többek között, külön fejezetet szenteltek az ideiglenes intézkedésnek.⁴⁵

---

⁴² Horváth Éva: i.m. 187.

⁴³ A választottbírói hatvan éve: i.m. 32.

⁴⁴ Raffai Katalin: i.m. 22.

⁴⁵ Kassainé Incze Borbála (ford.): AZ UNCITRAL 2006. évi kiegészítése az „Ideiglenes intézkedések és előzetes végzések” tárgyában a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásról szóló 1985. évi Mintatörvényhez, Európai jog 2015. (15.évf.) 4. szám 19-21.

3. A VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁS JOGSZABÁLYI HÁTTERE MAGYARORSZÁGON

A választottbíráskodást számos országhoz hasonlóan Magyarországon is már nagyon korán elkezdték alkalmazni. Leghamarabb Szent István II. dekrétumában található bizonyíték arra, hogy az eljárást már a XII. században is ismerték. Bár sok irat és dokumentum maradt fent, amelyben említik a módszert, törvényi szabályozásra csak a XVII. században került sor. Az első szabályok a jogorvoslat lehetőségét szabályozták, nevezetesen a jogorvoslat lehetőségét a választottbíráskodás tekintetében főszabály szerint kizárták. Az 1662. évi 31. törvénycikk engedélyezte a perújítást abban az esetben, amelyekben a felek nem mondtak le róla.⁴⁶ A választottbíráskodás mostanihoz hasonló formája a XIX. században alakult ki, amikor is a kereskedelem és gazdaság fejlődése miatt egyre nagyobb igény lépett fel az olyan bíróságok iránt, amelyek szakmai szempontok alapján döntenek, illetve gyorsabban hoznak döntéseket, mint a hagyományos bíróságok. Német hatásra született meg az a jogszabály 1852-ben, amely kimondta, hogy abban az esetben lehetett a választottbírói utat választani, amelyben a feleknek szabad intézkedési joguk volt. Ehhez képest szűkebb körben engedélyezte a módszer alkalmazását az 1868. évi LIV. törvénycikk, amely csak abban az esetben tette lehetővé a választottbírói módszer választását, ha az adott ügyben a jogszabályok engedélyezték a hagyományos bírósági úttól való eltérést.⁴⁷ Az 1868. évi törvénycikkben továbbá meghatározták a választottbírói szerződés érvényességét, vagyis, hogy szerződést írásba kell foglalni, valamint a választottbíráskodás egyik nagy eltérését a rendes bíróságokhoz képest, hogy a tárgyalások nem nyilvánosak. E mellett kizárták a perújítás és a fellebbezés lehetőségét, valamint a választottbírói határozatok végrehajthatósága is itt lett először rögzítve. Az 510§ ugyanis kimondta, hogy a végrehajtást a nyertes fél kezdeményezheti a rendtartás törvénykezési eljárás általános szabályai szerint. A törvénycikk rendelkezett azokról az esetekről is, amelyekben nem lehet választottbírói eljárást alkalmazni, ilyenek a telekkönyvi ügyek, hitbizományi ügyek, a házassági és a házassági elválást célzó ügyek, illetve azok az ügyek, amelyekben az érdeket személyek távol vannak, vagy gyámság, vagy

---

⁴⁶ Kecskés – Lukás: i.m. 121.

⁴⁷ Okányi Zsolt: i.m. 10.

gondnokság alá vannak helyezve.⁴⁸ 1868. évi törvény után a választottbíráskodás alkalmazása csökkent, ugyanis a rendes bíróságok megfelelő kiépülésével és szervezettségével a felek inkább választották a hagyományos utat.⁴⁹ A 1911. évi I. törvény az első olyan törvény, amely a választottbíráskodást átfogóan szabályozza, a német hatás csak úgy, mint az 1868. évi LIV. törvénycikken itt is érezhető. Az 1911-es jogszabály azokban az esetekben tette lehetővé az eljárást, amelyek tárgyról az érintettek rendelkezhetnek.⁵⁰ A törvény szintén megállapítja a választottbíráskodási szerződés érvényességét, vagyis megköveteli az írásbeli alakot, illetve a szerződésnek a vitás ügyre kell vonatkoznia, valamint a felek a szerződés tárgyról szabadon rendelkezhetnek. Ez eltérést mutat az 1868. évi törvénycikkhez képest, ott ugyan megállapítják a felek szabad rendelkezését a szerződés tárgyának vonatkozásában, azonban meghatározzák azt is, hogy mely esetekben nem lehet eltérni a rendes bírósági úttól. Eltérést mutat az 1868-as törvénycikkhez képest a jogszabály azon rendelkezése, amelyben megállapítják, hogy az eljárást a választottbíróság saját maga állapítja meg, amennyiben a felek nem rendelkeznek másképpen. Ezzel szemben a korábbi törvénycikkben az szerepel, hogy a rendes bírósági általános eljárási szabályokat kell alapul venni. A 785. § megállapítja, hogy a feleknek bizonyos esetekben jogában áll érvénytelenítést kérni az adott ítéletre vonatkozóan.⁵¹ Ehhez a jogszabályhoz képest a következő meghatározó 1952. évi Pp. csak szűk körben engedélyezte az alkalmazhatóságát. Ez azzal magyarázható, hogy magát a választottbíráskodást is visszaszorították, többek között az államosítás, tervgazdaság, egyeztető bizottságok.⁵² Az 1952. évi III. törvényt hatályba léptető 1952. évi 22. törvényerejű rendelet nem szabályozza részletesen a választottbíráskodási eljárást. Megállapítja, hogy választottbíráskodási eljárást csak abban az esetben lehet választani, ha a felek hazai állami vállalat vagy szerv, illetve külföldi természetes vagy jogi személyek. A törvény más eljárási szabályokat vonatkoztat az állandó Kamarai Választottbíróságra és ad hoc választottbíráóságokra.⁵³ Érvénytelenítésre lehetőséget az 1952. évi törvény csak az ad hoc választottbíráóságok döntéseire vonatkozóan adott, az állandó Magyar Gazdasági Kamara mellett működő választottbíróság ítéleteit nem lehetett

---

⁴⁸ Kecskés – Lukás: i.m. 121.

⁴⁹ Horváth Éva: i.m. 132.

⁵⁰ Okányi Zsolt: i.m. 10.

⁵¹ Kecskés – Lukás: i.m. 121.

⁵² Kengyel Miklós: i.m. 615.

⁵³ Kecskés – Lukás: i.m. 121.

érvényteleníteni, azok egyből végrehajthatóak voltak.⁵⁴ Egyéb választottbíróóságok esetében érvénytelenítésre abban az esetben van lehetőség, ha a szerződés nem tartalmazza azt az ügyet, amelyre a döntés vonatkozik, ha az eljárási szabályokat megsértették, vagy a döntés a fél meghallgatása nélkül született meg. Megegyezik az 1911. évi törvény rendelkezéseivel abban, hogy az eljárási rendjüket itt is a választottbíróóságok határozzák meg. Az ítélet végrehajtását a törvény úgy határozza meg, hogy azt továbbra is a rendes bíróságok rendelik el. Az 1972. évben elfogadott törvényerejű rendelet a Pp. rendelkezését módosította. Többek között lehetővé tette, hogy gazdálkodó szervezetek is alternatív módon rendezhessék vitás ügyeiket, azonban a konkrét eseteket lekorlátozták. Az ítélet érvénytelenítésének kezdeményezését a Fővárosi Bíróságnál lehet benyújtani.⁵⁵ Az elfogadott jogszabályokból egyre jobban kirajzolódott az a tendencia, hogy az állam a kereskedelmi ügyekben alkalmazott vitarendezést egyre inkább átengedte a választottbíróóságnak, azonban végeredmény kikényszeríthetőségének jogát magánál tartotta.⁵⁶ A gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény engedélyezte, hogy a magánszemélyek is részt vehessenek a választottbíróási eljáráson, úgy hogy kiterjesztette a választottbíráskodás alkalmazhatóságát azon jogviták rendezésére, amelyek a gazdasági szerződésekből származtak.⁵⁷ A következő jogszabály, amely elősegítette a választottbíráskodás szélesebb körű alkalmazhatóságát a Polgári Törvénykönyvet módosító 1993. évi XCII. számú törvény, amely engedélyezi a gazdálkodó szervezeteknek, hogy vitás ügyeiket választottbíróási úton oldják meg, de csak abban az esetben, ha mind a két fél gazdasági tevékenységet végzett.⁵⁸

3.1. A jelenleg is hatályos 1994. évi LXXI. törvény a választottbíráskodásról

A választottbíráskodás hazai fejlődésében jelentős előrelépést jelentett az 1994. évi törvény, amely átfogóan szabályozta az egész eljárást. A törvényre nagy befolyással volt az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottsága, az UNCITRAL által elfogadott modell törvény, amely iránymutatást adott a magyar törvény felépítésére illetve a választottbíráskodás

---

⁵⁴ Horváth Éva: i.m. 132.

⁵⁵ Kecskés – Lukás: i.m. 121.

⁵⁶ Szekeres Diána: i.m.

⁵⁷ Okányi Zsolt: i.m. 10.

⁵⁸ A választottbíróóság hatvan éve: i.m. 37.

fejlődésének irányára.⁵⁹ 1976-ban még a Modelltörvény előtt az ENSZ egy Választottbírósági Mintaszabályzatot alakított ki. A szabályzatban foglaltak elfogadásával kialakulhatott egy egységes, általános állami szabályozás, amely ahhoz nyújtott segítséget, hogy a résztvevő feleknek nem a megállapodásban kellett meghatározniuk az eljárás rendjét. Ezen kívül hatással volt az állandó választottbíróságok ügymenetére, ugyanis az államoknak érdekükben állt egy logikus rendszerű, átlátható módszert kialakítani, amelyet a felek szívesebben választanak, így sok ország igyekezett a Mintaszabályzatnak megfelelő eljárási rendet létrehozni.⁶⁰ Magyarország nagy részben támaszkodott a Modelltörvényben leírtakra, amikor megalkotta az 1994. évi LXXI. törvényt, azonban sok esetben kiegészített, vagy módosította a rendelkezéseit, annak érdekében, hogy minél jobban illeszkedjen a hazai joggyakorlatba.⁶¹ Az 1994. évi törvény megalkotása előtt a jogalkotóknak dönteni kellett arról, hogy a nemzetközi és hazai választottbíráskodásra vonatkozó szabályokat egy törvényben egységesen szabályozzák, vagy a nemzetközi választottbíráskodásra vonatkozóan hozzanak létre egy külön törvényt és a belföldi választottbíráskodás a Polgári perrendtartás hatálya alá kerüljön.⁶² Végül a hazai törvény a világon egyedüli módon egységes szabályokat írt elő a hazai és nemzetközi ügyekben alkalmazható módszerre. A törvény a régi hagyományokra támaszkodik és sok esetben az 1911. évi I. törvénycikk rendelkezéseit veszi alapul, azonban bizonyos esetekben szigorúbb rendelkezéseket határoz meg, ugyani kimondja, hogy vákasztottbíráskodást csak abban az esetben lehet alkalmazni, ha a felek egyik tagja gazdasági tevékenységet végez. Ezzel szemben a 1991. évi törvénycikk a magánjog minden területén megengedi a választottbíróságok alkalmazhatóságát.⁶³ A felek továbbra is szabadon rendelkezhetnek az eljárás tárgyáról.⁶⁴ Ezen kívül a törvény többek között szabályozta a választottbíróságok megalakítását, hatáskörét, eljárási rendjét, külön a nemzetközi választottbírósági eljárást.

---

⁵⁹ Kecskés - Lukás: i.m. 121.

⁶⁰ Horváth Éva: i.m. 132.

⁶¹ Okányi Zsolt: i.m. 10.

⁶² Horváth Éva: i.m. 132.

⁶³ Tóth László: i.m.

⁶⁴ Kecskés – Lukás: i.m. 121.

3.2. A választottbírósról szóló törvény módosításai

Az 1994. LXXI. törvény első módosítására 1996-ban került sor, amikor is a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett állandó választottbíróóság hatáskörét szabályozták olyan módon, hogy törvényi felhatalmazással engedélyezték, hogy más választottbíróóság is eljárjon nemzetközi ügyekben. A következő módosítás egy évvel később 1997-ben volt, amikor engedélyezték felülvizsgálati eljárás indítását azokkal az állami bírósági ítéletekkel szemben, amelyek választottbíróósági ítéletek érvénytelenítésével kapcsolatban születtek. 2001-ben szintén módosították a törvény szövegét azzal, hogy a korábban lehetővé tett felülvizsgálati kérelmet az állami bíróságok érvénytelenítési ügyben hozott ítéleteivel szemben eltörölte. Majd egy 2004-es törvénymódosítással újra jóvá hagyták a felülvizsgálati eljárást.⁶⁵ 2011-ben 2012-ben az 1994. évi törvényt több paragrafussal egészítették ki, például belefoglalták, hogy az eljárás nyelve a magyar. Ez a módosítás tartalmazta, hogy a Polgári perrendtartásról szóló törvény XV-XXIII. fejezetében meghatározott eljárások, valamint ha a nemzeti vagyon a jogvita tárgya, akkor nem lehet választottbíróósági eljárást igénybe venni.⁶⁶ 2015-ben a Polgári perrendtartásról szóló törvény XXV. fejezetében foglalt eljárásokban is megtiltották a választottbíróósági eljárást.⁶⁷

3.3. A gazdasági társaságokra vonatkozó szabályok

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény megállapítja, hogy a társaság és a tagjai közötti bármilyen társasági jogviszonyon alapuló vitás kérdésben lehet választottbíróósághoz fordulni, amennyiben azt a társasági jogi szerződésükben rögzítik. A felek megállapodásával fordulhatnak a választottbíróósági úthoz abban az esetben, ha a jogvita a felek között alakul ki a társasági szerződéssel vagy a társaság működésével kapcsolatban.

A 2013. évi V. törvény a Polgári törvénykönyvről tartalmazza a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályokat, ezért hatályon kívül helyezi a 2006-os gazdasági társaságokról szóló

---

⁶⁵ Kengyel Miklós: i.m. 186.

⁶⁶ 2012. évi LXV. törvény a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról

⁶⁷ 2015. évi VII. törvény a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartásával kapcsolatos beruházásról, valamint az ezzel kapcsolatos egyes törvények módosításáról, 35. §

törvényt. A törvény az egyesület megszűnése részben meghatározza, hogy alapszabályban vagy megállapodásban rögzítettek alapján lehet választottbírósághoz fordulni, abban az esetben, ha jogvita a tagsági jogviszonyból, vagy az egyesületi szervek és a tagok jogviszonyából származik.⁶⁸ A választottbíróság többek között abban az esetben választható az egyesületek kapcsán, ha a konfliktus a tagsággal kapcsolatos például kizárás, felmondás, vagy kártérítési igény megvalósítása vezető tisztségviselővel szemben, illetve az egyesület szervei révén elfogadott döntések felülvizsgálata.⁶⁹ Annak ellenére, hogy az egyesületek megszűnése esetén a jogviták jellemzően nem gazdasági természetűek az új Ptk. mégis lehetőséget adott a választottbírósági út igénybevételére.⁷⁰ Korábban már bevett gyakorlat volt, hogy a sportegyesületek esetén a kialakult vitákat választottbírósági eljárással rendezték, amelyet már a 2004. évi I. törvény is megengedett. A Ptk. lehetővé tette, hogy más egyesületek esetén is lehessen választottbírósághoz fordulni, amennyiben az alapszabályban kikötik vagy alávetik magukat az eljárásnak. Amennyiben kikötötték a választottbírósági eljárás lehetőségét a választottbíróságnak kizárólagos jogkört adnak a jogvita eldöntésére.⁷¹

A gazdasági társaságokról szóló általános rendelkezésekről szóló részben szintén szerepel, hogy alapító okiratban foglaltak vagy megállapodás alapján lehet a választottbírósági utat választani.⁷² Tagsági jogvita alakulhat ki többek között a tagi vagyoni hozzájárulás vonatkozásában, a jogviszony megszűnésekor vagy az elszámolás tekintetében. A legfőbb szerv által meghozott határozatok választottbírósági úton megtámadhatóak, amennyiben a felek azt a szerződésben kikötötték. Azonban a többi szerv által hozott döntéseket nem lehet választottbíróság előtt rendezni.⁷³ A választottbírósági eljárások minél szélesebb körben történő alkalmazhatóságát segíti elő a Ptk. 3:92 §, amelynek az az indoka, hogy a jogalkotók véleménye szerint a gazdasági társaságok kapcsolatai a felek magánautonómiájába tartoznak. Ez a szabály továbbá lehetővé teszi, hogy a választottbíróságról szóló törvény szabályait kibővítve, több esetben lehessen a választottbíráskodást alkalmazni. Választottbírósági eljárás lehetőségét a

---

⁶⁸ 2013. évi V törvény 3:87 §

⁶⁹ Vékás Lajos – Gárdos Péter: Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Közigazgatási és Jogi Kiadványok, Budapest, 2014. 302.

⁷⁰ Osztovits András (szerk.): A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja, Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014. 485.

⁷¹ Vékás Lajos (szerk.): i.m. 123.

⁷² 2013. évi V törvény 3:92 §

⁷³ Osztovits András (szerk.): i.m. 439.

létesítő okiratban valamint egyéb szerződésben lehet kikötni.⁷⁴ A PTK a szövetkezetek vonatkozásában megállapítja, hogy alapszabály vagy az érintett felek megállapodása alapján lehet választottbírósághoz fordulni, illetve megállapítja, hogy milyen esetek minősülnek jogvitának.⁷⁵

4. A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG ELÉ UTALHATÓ ÜGYEK

A választottbírósági eljárás terjedésével egyértelmű lett, hogy szükségessé vált az eljárás törvényi szabályozása, amely során meghatározták, hogy milyen eseteket lehet választottbíróságok előtt megítélni. Az 1852. évi ideiglenes perrendtartás szerint akkor lehetett választottbíróság elé vinni az ügyet, ha a feleknek szabad intézkedési joguk volt és képesek voltak az akkori jogszabályok szerint egyezséget kötni. Az 1868. évi Ideiglenes Törvénykezési Rendtartás azokban az ügyekben engedte meg a választottbírósági utat, amelyekben a rendes bíróságok nem rendelkeztek kizárólagos hatáskörrel, tehát csak akkor, ha rendelkeztek arról, hogy el lehet térni a hagyományos úttól. A törvény továbbá rendelkezett arról is, a mai szabályozáshoz hasonlóan, hogy a bírósági nemperes ügyek nem abritálhatóak. Az 1932. évi 4. törvénycikk meghatározta, hogy társadalombiztosítási ügyekben nem lehet választottbírósági módszert alkalmazni. Ez után következett egy olyan időszak, amely során igyekeztek az eljárást a háttérbe szorítani, így az 1952. évi III. törvény nem is rendelkezett a választottbíráskodásról, hanem csak a hatályba lépő rendelet tartalmaz rendelkezéseket az eljárásra vonatkozóan. A törvényerejű rendelet pedig csak nemzetközi esetekben engedte meg a módszer alkalmazását.⁷⁶ Ezt a szabályt szélesítette az 1967. évi 40. tvr, amely már belföldi ügyekben is lehetővé tette a módszer igénybe vételét, amennyiben ezt külön jogszabályok megengedték. Az 1988. évi Gt. a társasági szerződéssel összefüggésben felmerülő jogviták esetén engedélyezte a választottbírósági eljárást. 1993-ban a Ptk. azzal egészítették ki, hogy jóváhagyták a gazdálkodó szervezetek szerződéseik vonatkozásában előtérbe kerülő jogviták rendezése során a választottbírósági út választását.⁷⁷ Jelenleg a választottbíróság elé utalhatóságot az 1994. évi LXXI. törvény 3.§ (1) bekezdése határozza meg. A törvény leírja, hogy választottbírói utat csak

---

⁷⁴ Vékás Lajos (szerk.): i.m. 128.

⁷⁵ 2013. évi V törvény 3:330 §

⁷⁶ Horváth: i.m. 134.

⁷⁷ Tóth László: i.m.

az alábbi estek együttes fennállása esetén lehet kijelölni: a) a felek legalább egyik tagja hivatásszerűen gazdasági tevékenységgel foglalkozó személy, és a jogvita ebből a tevékenységből származik, b) a feleknek a szabadon rendelkezhetnek az eljárás tárgyáról, c) választottbírói szerződésben határozták meg a választottbírói kiköthetőségét.⁷⁸ Az a) pontban személy kifejezést tágran kell értelmezni, ugyanis jogvita alanya lehet egy természetes személy, például őstermelő, de akár egy gazdasági társaság is.⁷⁹ A törvény azon rendelkezése, hogy választottbírói eljárást csak hivatásszerűen gazdasági tevékenységet folytatók között lehet lefolytatni, meghatározza továbbá, hogy csak a kereskedelmi ügyekben felmerült jogviták esetén engedélyezi a választottbírói eljárást, hasonlóan a többi kontinentális államhoz. Azonban már a törvény indoklásában is szerepel, hogy a gazdasági tevékenységet nem szó szerint, hanem ezt a kitételeket is minél kiterjedtebben kell értelmezni, így minden olyan tevékenység lehet a jogvita alapja, amely a kereskedelemmel kapcsolatos tevékenységből származik. Azonban felmerült olyan nézet is, amely szerint a választottbírói eljárást ki kellene terjeszteni olyan magánjogi jogvitákra, amelyeknek a szereplői nem végeznek gazdasági tevékenységet.⁸⁰ A törvény azonban megengedi, hogy akkor is lehessen választottbírói utat választani, amikor a fenti feltételek nem állnak fenn, például társasági jogvita esetén, ha már az alapító okiratban kikötötték vagy a peres felek megállapodásával is lehet választottbíróihoz fordulni.⁸¹ A szabad rendelkezés joga, amelyet a törvény az (1) bekezdés b) pontjában említ, kiterjed a felek azon jogára, hogy kívánják-e érvényesíteni érdekeiket, amennyiben igen, akkor azt milyen módon, milyen eljárás keretében szeretnék megtenni. Ez a jog kikövetkeztethető többek között az alkotmányos önrendelkezési jogból illetve a bírósághoz való fordulás negatív oldaláról vagyis, hogy a jogalany úgy dönt, hogy nem kívánja az ügyét bíróság előtt rendezni.⁸² A bekezdés c) pontja szerinti választottbírói szerződés lehet egy önálló szerződés, amelyet a felek konkrétan arra vonatkozóan hoznak létre, hogy a jogvitájukat választottbírói előtt tudják rendezni, vagy egy másik szerződésben kötik ki a választottbírói utat alkalmazhatóságát. A felek a szerződést bármikor megköthető többek között akkor is, ha már kialakult közöttük az a konfliktus, amelyet választottbírói utat kívánnak

---

⁷⁸ 1994. évi LXXI. törvény a választottbírói eljárásokról

⁷⁹ Kecskés – Lukás: i.m. 154. oldal

⁸⁰ Boronkay – Wellmann: i.m.

⁸¹ Kengyel: i.m. 618.

⁸² Tóth László: i.m.

rendezni. A törvény nem rendelkezik túl részletesen a szerződés alaki követelményeiről, amelynek a legfőbb oka az, hogy a választottbírói út választása minél kevesebb akadályba ütközzön. Azonban azt meghatározza, hogy a szerződést írásban kell megkötni, mindazonáltal az is írásbelinek számít, ha egy fél a keresetlevélben leírja, hogy a másik fél és közte választottbírói szerződés van és a másik fél ezt nem cáfolja.⁸³ Azonban sem a törvény sem a törvény javaslata nem rendelkezik úgy, hogy ne lehessen külön törvénnyel megengedőbb szabályokat is létrehozni. Például az 1988. évi VI. törvény a gazdasági társaságokról megengedi, hogy a társasági jogviszonyból fakadó illetve a társasági tagok és maga a társaság közötti jogvitákat lehessen választottbírói úton rendezni.⁸⁴ A választottbírói eljárás kizárásáról is tartalmaz rendelkezést az 1994. évi LXXI. törvény, ugyanis a 4§ meghatározza, hogy az 1952. évi III. törvény XV-XXII. és XXV. fejezeteiben meghatározott eljárásokban nem lehet választottbírói eljárást lefolytatni. A választottbírói eljárás kizárására az ügyek speciális jellege miatt van szükség. Tehát a házassági, apasági és a származás megállapítása iránti egyéb perek esetén, a szülői felügyelet megszüntetésére vonatkozó perek esetén, a gondnokság alá helyezés, a bíróság fizetési meghagyásos eljárással összefüggő feladatai, a közigazgatási perek, a sajtó helyreigazítási eljárás, a közösséghez tartozással és összefüggő személyiségi jog érvényesítése iránt indított perek valamint a munkaviszonyból és munkaviszony jellegű viszonyból származó perek esetén nincs lehetőség a választottbírói eljárás kikötésére.⁸⁵ Továbbá az XXV. fejezet értelmében a végrehajtási perek során nem lehet választottbírói eljárás fordulni. A személyállapoti perek, azaz a házasság, származás megállapítása, szülői felügyelt és a gondnokság megállapításából keletkező jogvitákat azért nem lehet választottbírói bíróság elé vinni, mert a felek szabad rendelkezési akarata ezeknél nem érvényesül, illetve a meghozott döntés nem csak a felekre vonatkozik. A bírósági fizetési meghagyásos perek esetén azért nincs lehetőség választottbírói bírósághoz fordulni, mert ezek, bírósági nemperes eljárások, azonban vannak olyan esetek, amelyek bírósági, peres útra vihetők, amikor is lenne lehetőség a választottbírói út igénybevételére. A közigazgatási perek kizárására azért volt szükség, mert ezek a közigazgatási határozatok felülvizsgálatára irányulnak, ilyen módon a feleknek nincs önrendelkezési joga, illetve a választottbírói bíróságnak nincs joga a kontrollra. A sajtóhelyreigazítási perek kapcsán azért nem lehet a választottbírói

---

⁸³ Horváth – Kálmán: i.m. 106.

⁸⁴ Kecskés- Lukás: i.m. 154.

⁸⁵ 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról XV-XXII. fejezet

eljárást választani, mert a perek jellemzően a helyreigazítást kérő személyéhez kapcsolható. Munkaügyi jogviták esetén a szabad rendelkezési jog sem áll fent minden esetben, illetve jellemzően a gazdasági tevékenység körébe sem tartoznak. Ennek ellenére a legfőbb indok mégis az, hogy a két fél között az erőviszonyok egyenlőtlensége áll fent a munkáltató javára.⁸⁶ A Pp.-n kívül a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvény hatálya alá tartozó ügyekben sincs helye a választottbírói eljárások alkalmazásának.⁸⁷

Összességében tehát megállapítható, hogy a választottbírói eljárások elhelyezkedése a korok aktuális ideológiái szerint változott, volt, hogy a szabályok megengedőbbek voltak, de volt olyan is, hogy a választottbíráskodást csak nagyon szűk körben engedélyezték csak. Jelenleg a választottbíráskodás minél szélesebb körben való alkalmazhatósága a cél ugyanis a szabályos sem csak szűk körben engedik az alkalmazását, illetve a kiterjesztésre is vannak utaló jelek. A kiterjesztés mellett szóló érv, hogy a nemzetközi szinten ennek bevett gyakorlata van, azonban kérdéses, hogy hazánkban lenne-e kereslet az ilyen jellegű vitarendezésre. Véleményem szerint manapság az alternatív vitarendezés módszerek egyre nagyobb térrel bírhatnak, mivel a felek is felismerik az eljárások gyorsaságában valamint költséghatékonyaságában rejlő előnyöket. Ennélfogva úgy vélem, hogy lenne igény a választottbírói eljárásokra magánjogi, nem gazdasági jellegű jogvita esetén is.

5. A VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGOK ÉS AZ ÁLLAMI BÍRÓSÁGOK KAPCSOLATA

A választottbírói eljárások és az állami bíróságok kapcsolata nagymértékben függ az adott ország gazdasági, társadalmi és jogi környezetétől. Magyarországon a két bíróság közötti kapcsolatra a segítségnyújtás jellemző. Többek között a választottbírói eljárások tehermentesítik a rendes bíróságokat, a hagyományos bíróságok pedig bizonyos esetekben a végrehajtás során nyújtanak segítséget.⁸⁸ Segítségül az államok gyakorlatának kialakításában, az UNCITRAL modell törvényében összegyűjtötték azokat a lehetőségeket, amelyek során az állami bíróságok beavatkozhatnak a választottbírói eljárásokba. Ilyen többek között, hogy a rendes bíróságok jelölik ki a választottbírói tanács elnökét, amennyiben a felek nem tudnak

---

⁸⁶ Tóth László: i.m.

⁸⁷ Kengyel: i.m.

⁸⁸ Kiss Daisy: i.m. 208.

a személyében megegyezni, a választottbírók kizárásával kapcsolatban joga van határozatot hozni a kizárásra vonatkozóan, ideiglenes vagy biztosítási intézkedést abszolvál, jogsegélyt nyújt, a választottbírók hatáskörét illetően, illetve az érvénytelenítés kérdésében döntést hoz, végül pedig a végrehajtásban segédkezik, ha a felek önszántukból nem teljesítik.⁸⁹ Magyarországon az állami bíróságok beavatkozási hatáskörét a választottbírókról szóló törvény 7. §-a úgy határozza meg, hogy rendes bíróság akkor járhat el, amennyiben a törvény megengedi. A törvényben megállapítottakon kívül a hagyományos bíróságoknak nincs lehetőségük, hogy befolyást gyakoroljanak a választottbírók eljárásaira. Ezek az esetekben azért van beavatkozási joguk, hogy segítsék, vagy adott esetben ellenőrizzék a választottbírók munkáit.⁹⁰ A segítségnyújtás a bíróságok szakértelméből és tekintélyéből ered.⁹¹ Az állami bíróságok a választottbírók kapcsán felmerül kérdésekben avatkoznak bele a választottbírók működésébe. Például a választottbíró kijelölésénél az állami bíróságok jelölik ki az eljáró választottbírókat, amennyiben az eljáró választottbírói tanács háromtagú és a két fél már kiválasztott egy-egy választottbírókat, de azok a harmadik személyében nem tudnak megegyezni, vagy ha az egyik fél nem jelöli ki a választottbírókat. Akkor is rendes bíróság jelöl ki választottbírókat, ha a felek valamelyike nem a korábban meghatározott megállapodás szerint jár el a választottbíró kijelölése során. A választottbíró kizárása során, ha az egyik fél kezdeményezi a választottbíróknál ez eljáró bíró kizárását, azonban a választottbírók a kérelmét elutasítja, akkor a fél kérheti a rendes bíróságot, hogy vizsgálja ki a kizárási kérelmét. A választottbíró megbízatásának megszűnése során a felek nem tudnak megegyezni és a megszűnés kapcsán vita merül fel közöttük, akkor a kérdésben rendes bírósághoz lehet fordulni.⁹²

5.1. Érvénytelenítés

Az érvénytelenítés lehetőségének tisztázására azért volt szükség, mert korábban a választottbírói döntések az állami bírósági döntésekhez hasonlóan voltak megtámadhatóak.

---

⁸⁹ Horváth Éva: i.m. 95.

⁹⁰ Éless Tamás A polgári nemperes eljárások joga, Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2013. 1058. oldal

⁹¹ Kiss: i.m. 208.

⁹² Vincze Andrea: A választottbíráskodás és az állami bíróság kapcsolata (1) Az Uncitral modell törvény, a német, és a magyar jog, Cég és jog 2003 (5. évf.) 7-8. sz. 39-43.

Ez a gyakorlat sok esetben azonban az ügyek elhúzódásához, illetve viták kialakulásához vezetett. Ennek következtében mondta ki az UNCITRAL, hogy választottbírói ítélet megtámadására csak érvénytelenítés útján van lehetőség, amelyet a magyar jogszabály csak annyival egészített ki, hogy nyomatékosítja, hogy fellebbezésnek nincs helye.⁹³ Magyar állami bíróságok előtt csak magyar választottbírói ítélet meghozott határozatot lehet érvényteleníteni.⁹⁴ Az érvénytelenítés feltételeit a választottbírói törvény szigorúan szabályozza. Az 55.§ a modell törvényben illetve a New Yorki Egyezményben leírtakat szó szerint vette át.⁹⁵ A magyar joggyakorlatban elfogadottá vált az a nézet, hogy az érvénytelenítési szabályokat csak szűk körben lehet értelmezni, azaz az állami bíróságok nem döntenek arról, hogy a választottbírói ítélet megfelelően alkalmazták-e az anyagi, eljárásjogi szabályokat, nem vizsgálhatják a jogi álláspontot, vagy a meghozott döntést sem. Ennek a szabálynak a következménye, hogy csak igen kevés választottbírói ítélet került érvénytelenítésre.⁹⁶

A választottbírói ítélet érvénytelenítését az ítélet kézbesítésétől számított határidőn belül lehet kezdeményezni. Az UNCITRAL ezt a határidőt 3 hónapban állapítja meg, míg a hazai jogszabály 60 napot engedélyez. Az érvénytelenítést, csak jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén lehet kezdeményezni, így eljárást lehet indítani, ha a szerződést kötő felek nem voltak cselekvőképesek, vagy jogképesek, továbbá, ha a szerződés nem felel meg a jogszabályoknak, azok szerint érvénytelen. Ezekon kívül érvénytelenségi ok még, ha a felet nem értesítették szabályosan a választottbírói eljárásról vagy a választottbíró személyétől, illetve, ha nem tudta előterjeszteni az ügyét. Amennyiben a választottbírói szerződés nem terjedt ki az ítélet alapjául szolgáló ügyre, vagy nem vonatkozik választottbírói szerződés az ügyre. Végezetül pedig, ha a választottbírói eljárás nem volt jogszabályoknak vagy a szerződésnek megfelelően lefolytatva, illetve ha az adott állam közrendjébe ütközik.⁹⁷ A választottbírói ítélet érvénytelenítése az ítélet tartalmát tekintve akkor fogantatosítható, ha a meghozott ítélet a magyar közrendbe ütközik. A közrend fogalma azonban csak nehezen

---

⁹³ Vincze Andrea: A választottbíráskodás és az állami bíróság kapcsolata (2) Az Uncitral modell törvény, a német, és a magyar jog, Cég és jog 2003 (5. évf.) 9. sz. 30-36.

⁹⁴ Kecskés - Lukács: i.m. 339.

⁹⁵ Kiss Károly: A Választottbírói ítélet érvénytelenítése közrendbe ütközésre való hivatkozással, Gazdaság és jog, 2005. (13. évf.) 12. sz. 10-14.

⁹⁶ A választottbírói ítélet érvénytelenítése: i.m. 23.

⁹⁷ 1994. évi LXXI. törvény a választottbíráskodásról 55. §
Uncitral modell törvény 34 cikkely

határozható meg. Többek között közrendnek tekintjük a gazdasági-társadalmi rend szabályait, politikai célkitűzések, erkölcsi értékek. A választottbíráskodás esetében, azonban a közrend fogalmát szűken kell értelmezni. Nemzetközi ügyek esetén még nehezebb a közrend fogalmát definiálni, ugyanis a különböző államokban különböző esetek kerülnek a fogalom alá, például az arab államokban a kamat meghatározása közrendbe ütközik, addig az európai országokban ez bevett gyakorlat. A nemzeti közrend tartalmát formálja az államok nemzetközi kötelezettségvállalásokkal is.⁹⁸A kialakult nemzetközi gyakorlatban egy ítélet akkor ütközik közrendbe, ha azzal a társadalom, az erkölcs, a jog, a tisztesség és az igazság alapelvei sérülnek, valamint ha a korrupció és hanyagság egyértelműen fellelhető a választottbírói testületben. Ebből a felsorolásból is kivehető, hogy a közrend megsértése az érdemi ítéletet nem érinti, tehát az állami bíróságok a döntést nem módosíthatják vagy bírálhatják felül.⁹⁹Ezeken túl abban az esetben lehet az érvénytelenítést kezdeményezni, ha a vita tárgyában az adott ország jogszabályai szerint nem lehet választottbírói eljárást kezdeményezni. A választottbírói ítéletek érvénytelenítésénél a fél eldöntheti, hogy magát az ítéletet támadja meg vagy a végrehajtás előtt kezdeményezi az eljárást. A Modelltörvény szabályaitól eltér a magyar jog abban a tekintetben, hogy amíg a modelltörvény szerint a félnek lehetősége van az érvénytelenítési eljárás felfüggesztését kérni, addig a magyar jogban erre nincs lehetőség. A felfüggesztés során a bíróság visszautalhatja az ügyet a választottbíró elé, így az az eredeti eredménytelenségi ok kiküszöbölésével folytathatja az eljárást.¹⁰⁰ Az érvénytelenítésre vonatkozó bírói döntés ellen fellebbezni nem lehet, azonban felülvizsgálati kérelmet lehet benyújtani.¹⁰¹ Az érvénytelenítés tehát garanciális szabályként szolgálja a feleket, hogy a rájuk vonatkozó ítéletek minden tekintetben megfelelőek és végrehajthatóak legyenek. A feleknek e mellett lehetőségük van arra, hogy kérjék az ítélet kijavítását, értelmezését vagy kiegészítő végzés meghozatalát. Azonban a gyakorlatban megfigyelhető, hogy ha a felek a fentiekre hivatkoznak, akkor is inkább a fellebbezési elemek jelennek meg a kérelmeikben, tehát a választottbírók ezeket a kérelmeket gyakran visszautasítják.¹⁰²

---

⁹⁸ Raffai: i.m. 22.

⁹⁹Kiss Károly: i.m.

¹⁰⁰ Vincze: i.m.

¹⁰¹ Kengyel: i.m. 629.

¹⁰² Balog Jánosné: A kereskedelmi választottbíráskodás aktuális kérdései, *Gazdaság és Jog*, 2007/6-7. 39-44.

5.2. Jogsegély a bizonyítási eljárásban

A bizonyítási eljárás során alkalmazott jogsegély vonatkozásában a Modelltörvény nem rendelkezik részletes szabályozással, amelynek az az oka, hogy a bizonyítási eljárást hagyományosan az államok polgári eljárásjogi szabályai befolyásolják. Azonban a Modelltörvény azzal, hogy bizonyos szinten beemelte a rendelkezési közé a jogsegélyt megadta annak a lehetőségét, hogy az olyan államokban is lehessen választottbírói döntés esetén jogsegélyt kérni, ahol korábban erre nem volt példa.¹⁰³ A Modelltörvény szabályai szerint a fél a választottbírói hozzájárulásával, vagy maga a választottbírói kezdeményezheti az állami bíróságoktól a bizonyítás során a jogsegélyt, a bíróságnak pedig muszáj a működési és illetékességi szabályoknak megfelelően lefolytatni azt.¹⁰⁴ A választottbírói törvény szerint a bíróság akkor biztosíthat jogsegélyt, ha a fél ideiglenes intézkedést kezdeményez, bizonyítási intézkedés kérésekor, ha a fél bizonyítja a követelése jogosságát, valamint ha választottbírói számára a bizonyítási eljárás nehézségeket okozna, a hagyományos bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatásával jogsegélyt nyújt.¹⁰⁵

5.3. Ítélet elismerése, végrehajtása

Amennyiben a fél önként nem tesz eleget a választottbírói ítéletben foglaltaknak, úgy lehetőség van az állami bíróságok részéről az ítélet elismerésére és végrehajtására. Az ítéletek végrehajtása előtt az államnak el kell ismernie a választottbírói döntéseket, azonban végrehajtás nélkül is el lehet ismerni az ítéleteket. Az ítéletek végrehajtását és elismerését meg lehet tagadni abban az esetben, ha az érvénytelenítési okok fennállnak. A választottbíráskodásról szóló törvény szerint a választottbírói ítéletek hatálya megegyezik a hagyományos jogerős bírósági ítéletekével, és a bírósági végrehajtásokról szóló 1994. évi LIII. törvény eszközeinek segítségével lehet végrehajtani őket.¹⁰⁶ A választottbíráskodásról szóló törvény 59. §-a alapján a végrehajtásukat csak abban az esetben lehet megtagadni, ha a vitás

---

¹⁰³ Vincze: i.m. (2)

¹⁰⁴ Uncitral modelltörvény 27. cikkely

¹⁰⁵ Kengyel: i.m. 624.

¹⁰⁶ Éless Tamás A polgári nemperes eljárások joga, Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2013. 1058.

ügyben nem volt helye a választottbírói út alkalmazásának, vagy ha az ítélet a közrendbe ütközik.¹⁰⁷

6. A VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁS ÖSSZEHASONLÍTÁSA EGYÉB ELJÁRÁSOKKAL

6.1. A választottbíráskodás összehasonlítása a hagyományos bíráskodással

A választottbíráskodás a hagyományos bírósági eljárások alternatívája, amely elsősorban a bíróságok tehermentesítését tűzte ki célul, létrehozva egy olyan eljárást, amely során gyorsabb, könnyebben végrehajtható döntést hoznak a bírók. Azonban a bírósági eljárással megannyi pontban egyezik.

A választottbíráskodás és az állami bíróságok eljárása között számos hasonlóság fedezhető fel. Mindkét eljárás során a döntés kikerül a felek kezéből, a végső határozat kialakításában nem vesznek részt közvetlenül, hiszen a saját nézőpontjaik előadása után a bíró az, aki eldönti a jogvita kimenetelét. A felek rendelkezési jogosultsága szűkebb, nem szólhatnak bele, nem befolyásolhatják a bírót a végső kötelező érvényű döntése meghozatalában. A következő szempont, amelyben egyezést mutat a két módszer, hogy a felek közötti kommunikáció szinte megszűnik. Nincs lehetőség arra, hogy közvetlenül tárgyalják meg a közöttük kialakult konfliktust, hanem helyette a képviselőiken keresztül főleg a bíró felé irányul az információátadás. Egyezés állapítható meg abban is, hogy a két eljárás kevésbé fókuszál a felek közötti viszony jövőbeni alakulására. Mindkét eljárás egy már fennálló konfliktust kíván rendezni egy döntés meghozásával, amely meghatározza, hogy melyik félnek volt igaza.¹⁰⁸ A választottbíráskodás és a rendes bíráskodás közötti különbség, hogy míg a hagyományos bírósági eljárások nagyrészt nyilvánosak, addig a választottbírói eljárások, csak abban az esetben nyilvánosak, ha a felek kölcsönösen beleegyeznek. Ez különösen előnyös akkor, ha a felek jó hírnevét kell megőrizni, ugyanis a meghozott döntés semmi esetre sem kerül nyilvánosságra.¹⁰⁹ A választottbíráskodás mint a legtöbb alternatív vitarendezési módszer

---

¹⁰⁷ Vincze: i.m. 30-36.

¹⁰⁸ Eörsi – Ábrahám: i.m. 17.

¹⁰⁹ Bauer Miklós: Választottbíráskodás és mediáció, Jogtudományi közlöny, 2005/12. 489-502.

jelentősen gyorsabb az állami, hagyományos bírósági eljárásoknál. Ugyanis a választottbírósági eljárás csak néhány kivételtől eltekintve ad lehetőséget a másodfokú döntéshozatalra. A költségek szempontjából is kedvezőbb a választottbíráskodás, hiszen a már korábban említett egy fokú döntéshozatal csökkenti a költségeket. Azonban a választottbírósági illeték nincs maximalizálva ezért a nagyobb jelentőségű ügyek igen költségesek lehetnek. Illetve emennyiben nem egy, hanem több választottbíró hoz döntést az ügyben az is emeli a kiadások összegét. A választottbíró szakértelme a következő szempont, amely alapján különbséget lehet tenni a hagyományos eljárás és a választottbírósági eljárás között, ugyanis a választottbírók mindig magas szakértelemmel rendelkező személyek. Míg a hagyományos bíróságokon jogi szakértelemmel rendelkező bírók hoznak döntéseket, addig a választottbíráóságokon a bírókat a szaktudásuk alapján választják, így például egy mérnök vagy egy gazdasági szakember is lehet választottbíró. A választottbíráskodás eltér a rendes eljárásoktól abban, hogy egyszerűbb a végrehajthatósága, a döntések ugyanis legtöbb esetben azonnal végrehajthatóak.¹¹⁰

A választottbíráskodás számos pontban egyezik a hagyományos bírósági eljárásokkal. Véleményem szerint az alternatív megoldások közül ez a módszer áll a legközelebb a bíróságihoz. A legszembeűnőbb hasonlóság a kialakult döntés vonatkozásában figyelhető meg, ugyanis egyik esetén sem gyakorolnak a felek közvetlen hatást a végeredményre. Meglátásom szerint a választottbíráskodás előnye a hagyományos módszerhez képest, a gyorsaság, költséghatékonyság és egyszerűség mellett, hogy a bírók személyét a felek jelölnék ki, illetve a bírók az adott terület szakemberei, amely egy professzionális döntés meghozatalát segíti elő.

6.2. A választottbíráskodás összehasonlítása más alternatív vitarendezési módszerekkel

A számos alternatív vitarendezési módszer közül az egyik legjelentősebbeket fogom összehasonlítani a választottbírósági eljárással, azaz a közvetítői eljárást, amely véleményem szerint a kötetlenebb, mint a választottbíráskodás, illetve talán ez az egyik legelterjedtebb vitarendezési módszer. Valamint a felek közötti megbeszélést, amely mindegyiknél szabadabb keretek között zajlik. Szakemberek szerint azért is érdemes a felek közötti közvetlen tárgyalást

---

¹¹⁰ Barinkai – Bártfai – Dósa – Gulyás – Herczog – Horváth – Kutacs – Lovas: i.m. 22.

összehasonlítani a mediációval, mert a konfliktusokat legtöbb esetben a résztvevők közvetlenül, mindenféle külső személy beavatkozása nélkül oldják meg.

A választottbíráskodás és a mediáció között számos hasonlóság fedezhető fel. Többek között mindkettő célja, hogy a felek elkerüljék a bírósági pereskedést. Mind két eljárás jellemzője, hogy viszonylag gyors és olcsó. A mediációban az időtényező majdnem teljesen a felekre vagy hagyva, tekintve hogy az ő érdekük, hogy vitás kérdéseiket gyorsan rendezzék, az eljárás lefolytatása nem vesz igénybe több éves procedúrát. A választottbíráskodással is időt lehet megtakarítani, azonban itt ennek az oka, hogy a meghozott döntéssel szemben nem lehet fellebbezni így jelentősen lecsökkennek a kiadások és a járulékos költségek.¹¹¹ Mindkét eljárásról elmondható, hogy az eljáró bíró, bírók vagy a mediátor személyét a felek maguk választhatják meg, ellentétben a bírósági eljárással, amikor az eljáró bírót kijelölik a jogvita eldöntésére. Szintén hasonlóság állapítható meg a titoktartás, semlegesség, pártatlanság illetve függetlenség. A bírónak a felektől függetlennek és pártatlannak kell lenni már akkor, amikor elvállalja az ügy vitelét illetve az eljárás lefolytatása során is végig.¹¹² Csakúgy, mint a közvetítésnek a választottbíráskodásnak is alapvető kritériumai ezek a pontok. A rugalmasság kapcsán elmondható, hogy sem a választottbíráskodás sem a mediáció nincs szigorú keretek közé fogva, a rendes bíróságnál kevésbé kötött eljárással dolgoznak.¹¹³ A választottbíráskodás és a mediáció között talán a legszembevetőbb különbség, hogy amíg a mediációt majdnem minden területen lehet alkalmazni, de különösen elterjed az egészségügy, munkaügy, büntetőügy, fogyasztóvédelem, családi ügyek illetve a gazdasági ügyek területén. Ezzel szemben a választottbíráskodást a törvény szerint csak abban az esetben lehet alkalmazni, ha az egyik fél gazdasági tevékenységgel hivatásszerűen foglalkozik. Azonban a gazdasági tevékenységet a legszéleskörűbben kell értelmezni, tehát abban az esetben is igénybe lehet venni ezt a módszert, ha egyik fél sem foglalkozik gazdasági tevékenységgel hivatásszerűen, például egy társaság és társasági tag között is lehet választottbíráskodás útján rendezni a konfliktusokat.¹¹⁴ A következő szempont, melyben lényeges eltérés van a közvetítés és a

---

¹¹¹ Dr. Balla Zsuzsa (szerk.): Fenntartható önkormányzatok az Észak-Alföldön, Budapest, NKE Szolgáltató Kft., 2009.

¹¹² Kassayné Incze Borbála (fordította): IBA Irányelvek a nemzetközi választottbíráskodásban meglévő érdekkonfliktusok vonatkozásában, Európai jog, 2008. (8. évf.) 2. szám 34-43.

¹¹³ Boronkay – Wellmann: i.m.

¹¹⁴ Hajdú: i.m. Valóság, 2014.

választottbíráskodás között, az hogy a választottbíráskodás során csakúgy, mint a rendes bírósági eljárás esetében van felperes illetve alperes, ezzel szemben a mediációs eljárásban a felek nincsenek ilyen módon megkülönböztetve, mivel az eljárás résztvevői közös megegyezés alapján választották a közvetítést, mint vitarendezési módszert.¹¹⁵ A választottbíráskodás során a kommunikációra és a jövőbeni viszonyra csakúgy, mint a hagyományos eljárásnál nem fektetnek nagy hangsúlyt, hiszen miután az alperes benyújtotta keresetlevelét benne a bizonyítékaival az felperes is benyújtja bizonyítékait, majd a testület meghozza ítéletét. Bár a bizalmas légkör, azaz, hogy a tárgyalások nem nyilvánosak elősegítik a békés vitarendezést és a konfliktus elmélyítését is akadályozzák valamilyen szinten, azonban ez mégsem olyan mértékű, mint a mediációs eljárásakor kialakuló párbeszéd. Azonban sok esetben az eljárás alatt nem teremtik meg a felek számára a megbeszélés lehetőségét, nincs mód kommunikációra, ezzel szemben a mediációnak egyik alapvető célja a konfliktusmentes viszony fenntartása illetve kialakítása.¹¹⁶ Szembetűnő különbség még, hogy a közvetítői eljárás során a felek maguk alakítják ki a megegyezésüket, ugyanakkor a választottbíráskodás kötelezően végrehajtandó ítéletet hoz, amely ellen nincsen fellebbezési lehetőség, a felek a folyamatra gyakorolt kontrolljukat teljes egészében átadták a bíróságnak, ennek értelmében olyan, mint a bírósági eljárás, a felek ott is kiadják a kezükből az irányítás lehetőségét. Ez nagyban befolyásolja a felek elégedettségét is, amely akkor valósul meg, ha a résztvevők a folyamat, a tárgy, a kimenetel valamint a pszichológiai körülmények tekintetében is kifogástalannak érzik az eljárást. A választottbíráskodás során ezeknek a szempontoknak a nagy része nincs a figyelem középpontjában, vagy a feleknek nincs hatása az alakulásukra.¹¹⁷ A választottbíráskodás során a nyertes-nyertes felállás elérése nem cél, merthogy a bíróság konkrétan az egyik fél javára dönti el a vitás kérdést. A következő szempont, amely különbséget mutat a mediációs eljárás és a választottbíráskodás között, az a mediátorra illetve a választottbíróvá válás feltételeiben állapítható meg. Közvetítői tevékenység elvégzéséhez elegendő a már korábban említettek alapján az öt éves tapasztalat, bármilyen felsőfokú szakképzés valamint egy tanfolyam elvégzése. Választottbírónak azt lehet kijelölni, aki magas szintű jogi, gazdasági, vagy olyan ismeretekkel rendelkezik, amely az adott konfliktus rendezéséhez szükséges. Ennek következtében a magas szintű szakértelemmel tudják meghozni ítéletüket. Illetve

---

¹¹⁵<http://www.mkik.hu/upload/mkik/vb/eszm2011.pdf> (letöltés ideje: 2016.12.30.)

¹¹⁶Boronkay – Wellmann: i.m.

¹¹⁷Eörsi–Ábrahám: i.m. 30.

választottbíróvá válás feltétele még, hogy nem esik a választottbírásról szóló törvényben felsorolt kizáró körülmények alá.¹¹⁸

Összegezve a fentebb említetteket, a választottbíráskodás egy sokkal szabályozottabb módszer, mint a közvetítői eljárás. Meglátásom szerint mindkét módszer nagy előnye, hogy a mediátort és a választottbírókat is a felek közösen választják meg, ezzel elősegítve azt a bizalmi légkört, amely elősegíti a tárgyalás sikerességét. Legszembetűnőbb eltérésként a megszületett döntést említeném és a közvetítői eljárás előnyének tartom, hogy a mediációs megállapodás kialakítása a felek feladata, ezzel szemben a választottbíráskodásnál a felek közvetlen befolyásán kívül születik meg a döntés.

A felek közötti közvetlen tárgyalás és a választottbíráskodás közötti különbség a résztvevő felek számában mutatkozik meg. A választottbírási eljárás során ugyanis a végső döntést nem a felek hozzák meg, hanem egy bíró. Ezzel szemben a közvetlen tárgyalás esetén a felek kommunikációját nem befolyásolja egy külső személy, hanem a megállapodás és a végkimenetel is a felek akaratától függ, teljes mértékben a kezükben marad az irányítás.¹¹⁹ A választottbíráskodás esetén a felek annyiban tudják befolyásolni a végeredményt, hogy előadják nézeteiket. A felek közötti közvetlen tárgyalás minden kétséget kizáróan a legolcsóbb eljárás, ugyanis ha nem formális keretek között zajlik az egyezkedés semmilyen hivatalos személy, szerv nem szükséges a tárgyalások alatt. Bár a választottbíráskodás általános időtartama hosszabb, mint a közvetlen tárgyalásé, hasonlóságként említeném meg ezt a szempontot, hiszen még így is jelentősen gyorsabban születik döntés, mint a hagyományos bírási eljárás között. Összességében megállapítható, hogy a választottbíráskodás és a felek közvetlen tárgyalása között kevés a hasonlóság, a választottbíráskodás előnyeként említeném, hogy abban az esetben is megoldást tud nyújtani amennyiben a felek kapcsolata már olyan mélyen elmérgesedett, hogy maguktól nem tudják megoldani problémájukat.

Mindent egybevetve elmondható, hogy a választottbíráskodás valahol a hagyományos bíróságok és az egyéb alternatív módszerek között helyezkedik el. Bár kötetlenebb, mint egy állami bíróság, kevésbé szabad szabályok mentén születnek meg a döntések, mint egy

---

¹¹⁸ Okányi: i.m. 17.

¹¹⁹ Eörsi – Ábrahám: i.m.16.

mediációvagy közvetlen tárgyalás esetén. A választottbíráskodás és a mediáció alapelvei között számos egyezés található meg, ennek ellenére, nincsenek meg benne a közvetítői eljárásra jellemző szabadságok, a felek kezében lévő kontroll vagy a nyílt és közvetlen kommunikáció. Mindezek mellett egy idő- és költséghatékonyabb eljárás, mint a bírósági perek. Szabályozottságát, a felek folyamatra gyakorolt hatását, a meghozott ítéletet tekintve pedig inkább a bírósági hagyományos eljáráshoz áll közelebb. A választottbíráskodás és a felek közvetlen tárgyalása között kevés hasonlóság fedezhető fel, hiszen a közvetlen tárgyalást semmilyen szabályok nem kötik, míg a választottbíráskodás során sok szempontnak kell teljesülnie ahhoz, hogy a végeredmény megfelelő legyen.

7. ZÁRÓ GONDOLATOK

A konfliktusok kezelésére az idők folyamán mindig többféle módszer állt az érintett felek rendelkezésére, ahhoz hogy vitájukat rendezni tudják. Az hogy a különböző eljárások közül melyik volt az elterjedtebb nagymértékben befolyásolták az aktuális irányzatok, korok, célkitűzések, gazdasági és politikai körülmények. A történelem folyamán a jogfejlődés terjedésével az állami bírászkodás lett a legelterjedtebb, háttérbe szorítva olyan módszereket, amelyeket korábban egyébként gyakrabban alkalmaztak. Az utóbbi időben mégis egyre népszerűbbek lettek ezek a módszerek, és nagy hangsúlyt fektettek az elterjesztésükre, a megfelelő eljárás és jogszabályi háttér kidolgozására. A magyar választottbíráskodás vonatkozásában az alkalmazhatóságot tekintve hullámzó tendencia állapítható meg, voltak korok, amelyekben kevesebb esetben lehetett a választottbíráskodást alkalmazni és voltak olyanok, amelyekben többször. A jelenlegi szabályozás kapcsán felmerülhet a kérdés, hogy lehet-e valamint érdemes-e kiterjeszteni a választottbíráskodás hatáskörét. Véleményem szerint a kereskedelmi ügyekben alkalmazható választottbíráskodás esetén lehetne ugyan a tárgykört bővíteni, azonban erre nem mutatkozik igény, hiszen a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett választottbíráóság 2016-ban csupán 128 ügyben járt el. Mindazonáltal úgy vélem, hogy a kereskedelmi választottbíráskodás keretein túl kellene engedélyezni a választottbíráskodás alkalmazhatóságát, akár magánjogi jogviták vonatkozásában, hiszen az egyéb alternatív módszerek terjedése arra enged következtetni, hogy egyébként mutatkozik igény a bírósági úton kívüli vitarendezésre. Továbbá a globalizáció hatására, a nemzetközi kapcsolatok szélesedésével a választottbíráskodás nemzetközi ügyekben is elterjedt, ezért hazai téren is szükség lenne az alternatív módszerek terjesztésére, hogy a nemzetközi viszonylatban, ilyen téren is hívogató legyen az ország.

Mindent összevetve úgy vélem, hogy a választottbíráskodás bizonyos esetekben egy jól működő alternatívája az állami bíróságoknak, hiszen az eljárás terjedésével a rendes bíróságok is jól járnak, hiszen csökken az ügyterhük, valamint a felek is, ugyanis egy gyors, hatékony eljárásban vesznek részt, amely levezetését egy olyan személy végzi, akinek a szaktudása is kiemelkedő. Véleményem szerint mégis a választottbíráskodás legnagyobb előnye, hogy a felek határozzák meg az eljárás szabályait, így bizonyos szinten befolyással vannak a saját ügyükben

hozott döntésre. Mindezek miatt gondolom úgy, hogy a választottbíráskodás és az egyéb alternatív eljárások a jövőben szélesebb alkalmazhatósági területet fognak kapni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Könyvek:

1. Balla Zsuzsa (szerk.): Fenntartható önkormányzatok az Észak-Alföldön, Budapest, NKE Szolgáltató Kft., 2009.
2. Barinkai Zsuzsanna – Bártfai Judit – Dósa Ágnes – Gulyás Kálmán – Herczog Mária – Horváth Éva – Kutacs Mária – Lovas Zsuzsanna: A mediáció. A közvetítői tevékenység. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2003.
3. Bányai Ferenc – Nagypál Szabolcs: Közvetítés és vitarendezés a jogi és vallási kultúrákban, Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2014.
4. Boóc Ádám: A nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodás: a választott bíró megválasztása és kizárása, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2009.
5. Eörsi Máttyás – Ábrahám Zita: Pereskedni rossz! Mediáció: a szelíd konfliktuskezelés Budapest, Minerva Kiadó, 2003.
6. Emmanuel Gaillard: A nemzetközi választottbíráskodás jogának elmélete, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2013.
7. Éless Tamás A polgári nemperekes eljárások joga, Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2013. 1058. oldal
8. Horváth Éva: Nemzetközi választottbíráskodás, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2010.
9. Horváth Éva – Kálmán György: Nemzetközi eljárások joga – A kereskedelmi választottbíráskodás, Budapest, Szent István Társulat, 2005.
10. Kecskés László - Lukás Józsefné: Választottbírók Könyve, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012.
11. Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Budapest, Osiris Kiadó, 2014.
12. Kiss Daisy: Per vagy nem per?, Budapest, HVG-ORAC, 2008.
13. Nagy Márta: Bírósági mediáció, Szed, Bába kiadó, 2011.

14. Okányi Zsolt: Választottbíráskodás Magyarországon belföldi és nemzetközi ügyekben: szabályok és elemzések, Budapest, Alapszín kiadó, 2009.
15. Osztovits András (szerk.): A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja, Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014.
16. Rúzs Molnár Krisztina: A mediáció rendszertani és elméleti összefüggései, különös tekintettel a munkajogi vonatkozásaira, Szeged, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának tudományos bizottsága, 2004.
17. Rúzs Molnár Krisztina: Mediáció a munkajogban, Hódmezővásárhely, „Norma” Nyomdász Kft., 2006.
18. Vékás Lajos (szerk.): A polgári törvénykönyv magyarázata, CompLex, Budapest, 2013.
19. Vékás Lajos – Gárdos Péter: Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Közigazgatási és Jogi Kiadványok, Budapest, 2014.
20. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Választottbírórság Eljárási Szabályzata, Budapest, Kamara Print Kft. 2009.
21. A választottbírórság hatvan éve: a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbírórság fennállásának 60. évfordulója alkalmából 2009. november 19-20-án megtartott konferencia előadásai, Budapest, MKIK, 2010.

Folyóiratok:

1. Balogh Lajosné: A kereskedelmi választottbíráskodás aktuális kérdései, Gazdaság és jog, 2007. (15. évf.) 6-7. sz. 39-44. old.
2. Bauer Miklós: Választottbíráskodás és mediáció, Jogtudományi közlöny, 2005. (60. évf.) 12. sz. 489-502. old.
3. Boronkay Miklós – Wellmann György: A választottbíráskodás helyzete Magyarországon, Európa jog 2015. (15. évf.) 5. sz. 7-21. old.
4. Hajdú Gergely: A választottbíráskodás kikötési lehetőségének hazai jog szerinti kizárásának és annak Alaptörvénnyel való összhangja az Alkotmánybíróság szerint, Jogelméleti szemle, 2014. 3. sz. 238-262. old.

5. Hajdú Gergely: Konfliktusok feloldásának egy másik útja: a választottbíráskodás, Valóság, 2014. (57. évf.) 6. sz. 87-96. old.
6. Kassainé Incze Borbála (ford.): AZ UNCITRAL 2006. évi kiegészítése az „Ideiglenes intézkedések és előzetes végzések” tárgyában a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásról szóló 1985. évi Mintatörvényhez, Európai jog 2015. (15.évf.) 4. szám 19-21. oldal
7. Kecskés László: A választottbíráskodás történeti alapjai, Jura, 2011. (17. évf.) 1. sz. 50-67. old.
8. Kecskés László: Választottbíráskodás a középkorban és nemzeti szabályozásainak kialakulása, Magyar jog, 2011. (58. évf.) 12. sz. 711-721. old.
9. Kecskés László: Választottbíráskodás a római jogban, Magyar jog, 2013. (13. évf.) 5. sz. 47-48. old.
10. Kecskés László – Kovács Kolos: A választottbíráskodás XX. századi fejlődése a nemzetközi egyezmények és dokumentumok tükrében Európai jog, 2011. (11. évf.) 3. szám 21-36. old.
11. Kecskés László - Lukás Józsefné: Választottbírók Könyve, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012. 72. oldal
12. Kertész Tibor: Mediáció a gyakorlatban. Bíbor Kiadó, Miskolc, 2010. 33. oldal
13. Kiss Károly: A Választottbíráskodás ítéletének érvénytelenítése közrendbe ütközésre való hivatkozással, Gazdaság és jog, 2005. (13. évf.) 12. sz. 10-14. old.
14. Kovács Kázmér: A választottbíráskodási eljárások és az eseti választottbíráskodás összefüggései, Ügyvédek lapja, 2010. (49. évf.) 3. sz. 5-6. old.
15. Raffai Katalin: A közrend fogalma a nemzetközi és a belföldi kereskedelmi választottbíráskodásban, Budapest, Pázmány Press, 2014. 22. oldal
16. Freddie Strasser – Paul Randolph: Mediáció A konfliktusmegoldás lélektani aspektusai Budapest, Nyitott Könyvműhely, 2008 80. oldal
17. Török Gábor: Boóc Ádám: A nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodás, Állam- és jogtudomány, 2010. (51. évf.) 2. sz. 221-224. old.
18. Vincze Andrea: A választottbíráskodás és az állami bíróság kapcsolata (1) Az Uncitral modelltörvény, a német, és a magyar jog, Cég és jog 2003 (5. évf.) 7-8. sz. 39-43. old.

19. Vincze Andrea: A választottbíráskodás és az állami bíróság kapcsolata (2) Az Uncitral modelltörvény, a német, és a magyar jog, Cég és jog 2003 (5. évf.) 9. sz. 30-36. old.

Internetes források:

1. Szekeres Diána: Általános bevezetés a választottbíráskodás világába, betekintés a gazdasági mediáció alkalmazásába a lehetőségek és a szabályozás tükrében http://www.vmtt.org.rs/mtn2011/277_315_Szekeres_A.pdf (letöltés ideje: 2016.02.11.)
2. Tóth László: Választottbíróság elé vihető ügyek a magyar jogban, Debreceni Jogi Műhely
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/otdk_kulonszam/valasztottbirosag_ele_viheto_ugyek_a_magyar_jogban/ (letöltés ideje: 2017.02.10.)
3. <http://www.mkik.hu/hu/magyar-kereskedelmi-es-iparkamara/hasznos-informaciok-8720> (letöltés ideje: 2017.02.15.)
4. <http://www.eavb.hu/> (letöltés ideje: 2017.02.15.)
5. <http://www.bpbar.hu/per-nelkul/ugyvedek-mint-valasztott-birak/> (letöltés ideje: 2017.02.13.)
6. <http://www.uncitral.org/> (letöltés ideje: 2017.04.14. 17.30)

Jogforrások

1. 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról XV-XXII. fejezet
2. 1987. évi 27. törvényerejű rendelet az Államok és más államok természetes és jogi személyei közötti beruházási viták rendezéséről szóló, Washingtonban, 1965. március 18-án kelt Egyezmény kihirdetéséről 34. cikk (2)
3. 1994. évi LXXI. törvény a választottbíráóságokról
4. 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról
5. 2007. évi LXXXII. törvény egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, 174.§

6. 2012. évi LXV. törvény a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról
7. 2013. évi V törvény a polgári törvénykönyvről
8. 2015. évi VII. törvénya Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartásával kapcsolatos beruházásról, valamint az ezzel kapcsolatos egyes törvények módosításáról, 35. §

